

เลขที่รับ	01
วันที่	14.00 น
เวลา	14.00 น

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะวิทยาการจัดการ

ที่

วันที่ 3 มิถุนายน 2553

เรื่อง ขอรายงานการนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมทางวิชาการประจำปี 2553 มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เรียน คณบดี คณะวิทยาการจัดการ (ผ่านหัวหน้าสาขาวิชา)

ตามที่ท่านได้อนุมัติให้กระผมเข้าร่วมการนำเสนอผลงานในการจัดประชุมทางวิชาการและเสนอผลงาน ปัญหาและอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ ตำบลเขาย้อย อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ในการนำเสนอผลงานทางวิชาการ ประจำปี 2553 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในระหว่างวันที่ 25 - 26 พฤษภาคม 2553 ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการจัดประชุมทางวิชาการ

เพื่อเปิดโอกาสให้นักวิชาการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประชุมเสนอผลงานทางวิชาการ แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ และความคิดเห็นทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ

2. สาระสำคัญในการนำเสนอผลงานทางวิชาการ

กระผม และ นส.มูจลินท์ สิงห์สาครเดชา และ นส. รัชชิตา พิมพ์จันทร์ ได้นำเสนอผลงานวิจัยเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ ตำบลเขาย้อย อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี (ตามเอกสารที่แนบมาด้วยพร้อมนี้)

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการนำเสนอผลงานวิจัย

1. ได้นำเสนอผลงานทางวิชาการ และแลกเปลี่ยน เรียนรู้ วิธีวิทยาการวิจัย กับนักวิชาการจากภายนอก มหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมการนำเสนอผลงานทางวิชาการในครั้งนี้

2. เผยแพร่ชื่อเสียงของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากรให้เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ

ทั้งนี้กระผม และนักศึกษาขอขอบคุณคณะวิทยาการจัดการที่ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณรวมทั้งเวลาสำหรับการไปนำเสนอผลงานวิชาการ ทั้งนี้การนำเสนอผลงานดังกล่าวได้กระหนังกถึงจริยธรรมของอาจารย์ในการทำงานวิจัย ร่วมกับนักศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

เรียน คณบดี คณะวิทยาการจัดการ
เพื่อโปรดทราบ ทั้งที่เห็นด้วยแล้ว
กรรมการคณบดี

3 มิถุนายน 2553
140613

ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการจัดการชุมชน

ทนาย / โปศกภวินกัน

5 มิถุนายน
140613

ปัญหาและอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ ตำบลเขาย้อย อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

The Problems and Obstacles of Cultural Tourism : A Case Study of
Thai Song Dam Museum, Khaoyoi District, Phetchaburi Province, Thailand

พิทักษ์ ศิริวงศ์¹ รัชติดา พิมพ์จันทร์¹ และมุจลินท์ สิงห์สาครเดชา¹

Phitak Siriwong¹ Rachatida Pimjan¹ and Mujalin Singsakorndecha¹

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตเพชรบุรี 76120

¹ Faculty of Management Science, Silpakorn University, Petchburi Campus, Thailand 76120

*Corresponding author: my_focut@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อทำความเข้าใจถึงปัญหาและอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ ให้มีการจัดการที่ดีขึ้นและทำให้เกิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีการพัฒนาและสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกิดมาจากการจัดการที่ไม่เป็นระบบ การจัดสรรงบประมาณในแต่ละปีไม่เพียงพอ ขาดสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ของที่ระลึก ความสามารถในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ป้ายบอกทาง มัคคุเทศก์ในการถ่ายทอดองค์ความรู้และความสามารถในการเข้าถึงสถานที่ ตลอดจนการขาดการวางแผนระยะยาวที่เป็นรูปธรรม และทัศนคติของคนรุ่นใหม่ที่ขาดความใส่ใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์อันดีงามของชุมชน

คำสำคัญ : การจัดการทรัพยากร, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, ไทยทรงดำ

Abstract

This research is focuses on the problems and obstacles of cultural tourism resources. In data collection, qualitative research was employed through the use of in-depth interviews and observations. The objectives of this research were 1) to gain a depth understanding of problems and obstacles of cultural tourism resource management, and 2) to identify the way to effectively manage the resource of cultural tourist attractions of Thai Song Dam cultural center. Particularly, this study aims to improve management system of the organization in order to increase tourist's visits and satisfaction. The result show that most of the problems of low number of tourists come from a variety of sources. It includes mismanaged system, insufficient budget allocations, low level of site appeals, unattractive souvenirs, inefficient marketing promotional strategies, lack of road signs, incapable tourist guide of cultural history, and inconvenient location access. In addition, the center lacks a concrete long-term plan for cultural tourism, incorporated with low interest from young generation to preserve cultural heritage of local wisdom.

Keywords: Resource Management, Cultural Tourism, Thai Song Dam

คำนำ

ที่มาและความสำคัญ

พิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ โข่งเขาย้อย หรือศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทยทรงดำ (ลาวโซ่ง) และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นอีกหนึ่งความพยายามของชุมชนที่ต้องการถ่ายทอดวิถีชีวิตวัฒนธรรมแบบไทยทรงดำไว้ในลูกหลานรุ่นหลังได้รู้จักและศึกษาค้นคว้า อาคารจัดแสดงคือ "ตึกบรรพตศีลคุณ" อาคารเรียนหลังเก่าของโรงเรียนเขาย้อยวิทยา ที่ก่อสร้างมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2500 โดยพระครูบรรพตศีลคุณ (หลวงปู่เอี้ยง) เจ้าคณะอำเภอเขาย้อย เจ้าอาวาสวัดยางในสมัยนั้น โดยมีพระปลัดเย็นตลอดถึงชุมชนและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้สร้างขึ้น และมอบให้กรมสามัญ เมื่อ พ.ศ.2502

ในปี 2539 วาระฉลองปีกาญจนาภิเษกเกิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระครูโสภณพัชรธรรม เจ้าคณะอำเภอเขาย้อย เจ้าอาวาสวัดยาง ชาวบ้าน อาจารย์ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเขาย้อยวิทยา ทางงบประมาณ รับผิดชอบเงิน เพื่อปรับปรุงซ่อมแซมอาคารนี้ โดยซ่อมเพดานหลังคา ปรับพื้น ผนังอาคาร ทำการทาสีและติดตั้งไฟฟ้าใหม่ เพื่อพัฒนาเป็นศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทยทรงดำ (ลาวโซ่ง) และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยผู้บริจาคทุนทรัพย์หลัก ได้แก่ ป้าคลอจิตต์ ฤทธารมย์ แม่บุญรวม เสนาดิษฐ์ และพระครูโสภณพัชรธรรม

ภายในจัดแสดงเครื่องใช้ในวิถีชีวิต จำลองประเพณีต่าง ๆ ในรูปแบบของนิทรรศการที่บอกเล่าเรื่องราวประเพณีเกี่ยวกับชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย มีภาพวาดฝีมือครูอาจารย์ นักการ นักเรียน และคนในชุมชน แสดงเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของไทยทรงดำ เช่น เด็กหนุ่มต้องฟันเชือกวัวเชือกควาย สานกะเหล็บ และผู้หญิงต้องทำเสื่อแล้วได้จึงสมควรออกเรือน

นอกจากนี้ทางโรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงโดยเปิดเป็นวิชาเลือกเสรี และกิจกรรมชุมนุม เช่น ช่างผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่น ช่างอาหารพื้นเมือง การเป่าแคน ทอผ้า หรือการจัดตั้งชุมนุมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ออกเผยแพร่ตามชุมชนแหล่งท่องเที่ยว และงานประจำปีของจังหวัดและมีการสาธิตการละเล่นของท้องถิ่นให้ผู้มาเยี่ยมชมอีกด้วย (ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย, ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, ม.ป.ป.)

พิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่ก่อตั้งมาแล้วกว่า 50 ปี แต่ไม่เป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยวมากนัก เนื่องจากยังขาดรูปแบบที่เหมาะสมในการเผยแพร่ จึงไม่สามารถเพิ่มคุณค่าด้านการท่องเที่ยวและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวที่พิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำได้เท่าที่ควร

ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความต้องการในการวิจัยถึงแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ และศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยผลการวิจัยทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถวางแผนทางในการพัฒนาและนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาได้

แนวความคิดที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดส่วนผสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ

ส่วนผสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการประกอบด้วย 7 ด้าน คือ

1. ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ (Product and Service) ต้องมีการพิจารณาออกแบบหรือพัฒนาขึ้นมาให้ตรงกับความต้องการของตลาดและลูกค้า
2. ด้านทำเลที่ตั้ง (Place) จะเกี่ยวข้องกับปัญหาทั้งหลาย ตลอดจนหน้าที่และชนิดของสถาบันต่างๆ ที่เข้ามาเกี่ยวกับการนำผลิตภัณฑ์และบริการที่ออกแบบแล้ว ไปยังตลาดเป้าหมาย
3. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นการแจ้ง การบอกกล่าว และการขายความคิดความเข้าใจให้ลูกค้าได้รู้ การประชาสัมพันธ์จะเกี่ยวข้องกับวิชาการต่างๆ ที่ใช้สำหรับสื่อความหมาย (Communicate) ให้ถึงเป้าหมาย ให้ได้ทราบถึงผลิตภัณฑ์และบริการที่ต้องการว่า ได้มีจำหน่าย ณ ที่ใด ณ ระดับราคาใด
4. ด้านราคา (Price) เกี่ยวข้องกับการกำหนดราคาให้เหมาะสมที่สุดที่จะใช้ผลักดันผลิตภัณฑ์และบริการที่ดีอยู่แล้วให้ออกไปสู่ที่ที่มีความต้องการ โดยวิธีการประชาสัมพันธ์หรือส่งเสริมการจัดจำหน่ายที่ดี เหมาะกับตลาดเป้าหมาย
5. ด้านบุคลากร (People) การนำเสนอบริการต่างๆ ต้องใช้คนในการบริการให้กับลูกค้าโดยตรง เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความประทับใจให้กับลูกค้า
6. ด้านกระบวนการ (Process) ในการบริการต่างๆ ต้องมีการนำส่งไปยังลูกค้าที่เป็นผู้รับผ่านกระบวนการหรือขั้นตอนต่างๆ ที่มีความรวดเร็ว ถูกต้องและมีคุณค่าต่างกัน
7. ด้านความพร้อมทางกายภาพ (Physical Evidence) คือ ส่วนประกอบทางด้านกายภาพของการบริการ นับตั้งแต่ความพร้อมของอาคารสถานที่ อุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ และบรรยากาศสภาพแวดล้อมทั่วไป (อารีวรรณ เสริมวิลาสกุล, 2547: 5-7 อ้างใน Boom, B.H. and Bitner, 1981: 95)

แนวคิดปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยว

จากการรวบรวมความคิดเห็นของผู้มาท่องเที่ยว และผู้นำทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ พบว่า การท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในปัจจุบัน ผู้มาท่องเที่ยวมักประสบปัญหาดังนี้

1. ขาดการบอกทิศทางในแหล่งท่องเที่ยว และส่วนบริการต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว
 2. ขาดความสะดวกสบายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว
 3. การที่แหล่งท่องเที่ยวขาดเอกลักษณ์
 4. ความไม่สะดวกในการเข้าถึงจุดต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว
 5. แหล่งท่องเที่ยวมีความแออัด หรือขาดการระบายอากาศที่ดี
 6. ขาดความต่อเนื่องของเส้นทางในแหล่งท่องเที่ยว
 7. อากาศร้อน มีฝุ่นมาก และเสียงดังหนวกหูจากยวดยานพาหนะ
- (สมศักดิ์ คล้ายสังข์, 2549: 19-20 อ้างใน สุนิสา โพธิ์เตี้ย, 2534)

แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว (3 As)

แหล่งท่องเที่ยวจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ หรือ 3' As คือ

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) คือ ความประทับใจจากการให้บริการและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว
2. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) คือ ความสะดวกสบายทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้รวดเร็ว ปลอดภัย และสะดวกสบายยิ่งขึ้น
3. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) มีวัตถุประสงค์เพื่อลำเลียงคนและสิ่งของไปยังจุดหมายปลายทาง สามารถเชื่อมโยงถึงแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงได้ และความเป็นมิตรไมตรีในการต้อนรับนักท่องเที่ยวจากชุมชนในพื้นที่หรือเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว (กรกช แสนป้อ, 2549: 14-15 อ้างใน ชูสิทธิ์ ชูชาติ, 2544)

แนวคิดด้านการประเมินความเหมาะสมของพื้นที่เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดีต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ความสามารถในการให้บริการของของผู้เดินทางท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และความสามารถที่จะรองรับได้ของพื้นที่ (กรกช แสนป้อ, 2549: 17 อ้างใน ยุรีพรรณ แสนใจยา, 2545)

แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่สามารถสนองตอบความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียภาพในขณะเดียวกันก็สามารถรักษาความสมบูรณ์ทางวัฒนธรรม กระบวนการที่เป็นเชิงนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบสนับสนุนสิ่งมีชีวิตทั้งหลายในโลกให้อยู่ได้ต่อไป จนถึงคนรุ่นลูกหลาน มีเป้าหมายทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็ก มีการบริหารจัดการทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยต้องดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตของชุมชน ต้องตระหนักต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อ ขบวนการท่องเที่ยว ยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคกัน (กรกช แสนป้อ, 2549: 19)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ ตำบลเขาย้อย อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

ผลที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

สามารถนำเสนอปัญหา อุปสรรค และ แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ ตำบลเขาย้อย อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แนวคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยโป่งผาลาด อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย (ภูสวัสดิ์ สุขเกลี้ยง, 2545) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา (อารีวรรณ เสริมวิลาสกุล, 2547) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเยาวราช ศึกษากรณีเทศบาลกบินเจ (สมศักดิ์ คล้ายสังข์, 2549) และศักยภาพในการพัฒนาชนเผ่าลาหู่ บ้านจะบูนี ตำบลแม่สลอนนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (กรกช แสนป้อ, 2549) รวมถึงวิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 35 คน คือ นักท่องเที่ยวที่เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ จำนวน 15 คน ชาวบ้านที่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงพิพิธภัณฑ์ จำนวน 15 คน และเจ้าหน้าที่ที่ดูแลพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ จำนวน 5 คน หลังจากสัมภาษณ์จนได้ข้อมูลที่อิ่มตัวแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์และมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลหลายทาง (Triangulation) ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า พิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ มีปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้จำแนกปัญหาและอุปสรรคตามแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว (3 As) (ชูสิทธิ์ ชูชาติ, 2544) ได้ ดังนี้

1. **สิ่งดึงดูดใจของพิพิธภัณฑ์ (Attraction)** ผลการวิจัยที่ศึกษาพบว่าสิ่งดึงดูดใจของพิพิธภัณฑ์ยังมีไม่มากนัก เนื่องจากพิพิธภัณฑ์มีขนาดเล็ก อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำรงชีวิตของชาวไทยทรงดำที่จัดแสดงไว้ยังไม่เพียงพอ ในอดีตพิพิธภัณฑ์มีอุปกรณ์จัดแสดงจำนวนมากกว่าที่มีอยู่ แต่ได้ถูกไฟไหม้เสียหาย ปัจจุบันยังไม่มียงบประมาณในการซื้ออุปกรณ์เหล่านั้นกลับคืนมา อีกทั้งพิพิธภัณฑ์ยังไม่มีการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้เคียง คือ ถ้าเขาย้อย อยู่ห่างจากพิพิธภัณฑ์ ประมาณ 5 กิโลเมตร แต่ไม่มีรถโดยสารจากถ้าเขาย้อยมายังพิพิธภัณฑ์ ถนนที่เชื่อมโยงมีขนาดเล็ก ส่งผลให้นักท่องเที่ยวไม่สะดวกในการเดินทางเข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ รวมถึงของที่ระลึกของพิพิธภัณฑ์ยังมีรูปแบบที่ไม่หลากหลาย ไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

2. **สิ่งอำนวยความสะดวกของพิพิธภัณฑ์ (Amenities)** ผลการวิจัยพบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกของพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำยังไม่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยวที่มีมากขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากทางพิพิธภัณฑ์มีบริการบ้านพักตากอากาศแก่นักท่องเที่ยวที่ต้องการพักผ่อนกับบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ ในปัจจุบันนักท่องเที่ยวมีปริมาณมากขึ้น บ้านพักที่ให้บริการสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เพียง 50 คน จึงไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว อีกทั้งปัญหาแสงสว่างบนถนนทางเข้าพิพิธภัณฑ์ทั้งด้านหน้าและด้านหลังของพิพิธภัณฑ์ยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะด้านหลังของพิพิธภัณฑ์แทบไม่มีแสงสว่างเลย ทำให้

นักท่องเที่ยวเกิดความกลัวอันตรายต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น เช่น การโดนจี้ปล้นทรัพย์สิน และอันตรายจากสัตว์ การเดินทางของนักท่องเที่ยวในตอนเช้ามืดหรือตอนกลางคืน ยังไม่สะดวกและไม่ปลอดภัย

3. การเข้าถึงพิพิธภัณฑสถาน (Accessibility) ผลการวิจัยพบว่าการเข้าถึงพิพิธภัณฑสถานไทยทรงดำ ยังเป็นปัญหาของพิพิธภัณฑสถาน ตั้งแต่ปัญหาเรื่องป้ายบอกทางบริเวณถนนเพชรเกษม ที่เป็นทางเข้าของพิพิธภัณฑสถานไทยทรงดำ ยังไม่เด่นชัดและไม่ชัดเจน อีกทั้งป้ายบอกทางเข้าพิพิธภัณฑสถานยังมีขนาดเล็ก ไม่สะดุดตา ทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่าน ไม่ทราบว่ายังมีพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ตั้งอยู่ หรือแม้แต่นักท่องเที่ยวที่ตั้งใจมาพิพิธภัณฑสถานไทยทรงดำ ยังเกิดความสับสนในการเดินทางไปยังพิพิธภัณฑสถาน ป้ายประชาสัมพันธ์ที่ไม่สะดุดตา ส่งผลให้พิพิธภัณฑสถานไม่เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง ทั้ง ๆ ที่มีการประชาสัมพันธ์ตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรี อีกทั้งถนนทางเข้าพิพิธภัณฑสถานเป็นถนนขนาดเล็ก ยากต่อการเดินทางสำหรับรถโดยสารขนาดใหญ่ ซึ่งไม่สามารถวิ่งสวนกันได้ในเวลากลางวันและกลางคืน โดยเฉพาะในตอนเย็นของทุกวันที่มีตลาดนัดมาตั้งบนถนนบริเวณทางเข้าพิพิธภัณฑสถาน ทำให้รถโดยสารขนาดใหญ่ไม่สามารถเดินทางเข้าไปถึงตัวพิพิธภัณฑสถานได้ นักท่องเที่ยวต้องเดินเท้าเข้าไปในพิพิธภัณฑสถานระยะทางประมาณ 100 เมตร ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเกิดความไม่พึงพอใจ นอกจากนี้ยังมีรถโดยสารประจำทางวิ่งผ่านทางเข้าพิพิธภัณฑสถาน ส่งผลให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางโดยรถประจำทางไม่สามารถเข้าถึงตัวพิพิธภัณฑสถานได้อย่างสะดวก

แนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยวดังกล่าว ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แนะนำแนวทางในการพัฒนาพิพิธภัณฑสถานไทยทรงดำ ดังนี้

1. สิ่งดึงดูดใจของพิพิธภัณฑสถาน (Attraction) เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าพิพิธภัณฑสถานยังมีสิ่งดึงดูดใจไม่มากนัก แนวทางในการพัฒนาคือการเพิ่มจำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการดำรงชีวิตของชาวไทยทรงดำที่นำมาใช้ในการจัดแสดงให้มากขึ้น โดยขอความร่วมมือจากชาวบ้านให้ช่วยกันทำเครื่องมือเหล่านั้นขึ้นมาหรือของประมาณจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดหาเพื่อให้พิพิธภัณฑสถานมีเครื่องมือในการจัดแสดง เพื่อป้องกันวิถีชีวิตชาวไทยทรงดำที่มีความหลากหลาย และเป็นที่น่าสนใจในกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยิ่งขึ้น ด้านการเชื่อมโยงพิพิธภัณฑสถานกับถ้ำเขาย้อย ควรจัดป้ายประชาสัมพันธ์ที่น่าสนใจ หรือจัดบริการรถโดยสารจากถ้ำเขาย้อยมายังพิพิธภัณฑสถาน เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวถ้ำเขาย้อย รู้จักพิพิธภัณฑสถานไทยทรงดำ และเดินทางมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถานไทยทรงดำได้อย่างสะดวก ในส่วนนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้บริการดังกล่าว ด้านของที่ระลึก ควรมีการพัฒนารูปแบบของที่ระลึกให้หลากหลาย สะดุดตายิ่งขึ้น โดยให้ชาวบ้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยกันคิดออกแบบรูปแบบใหม่ ๆ ให้ของที่ระลึกมีความทันสมัย ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้จะช่วยให้ของที่ระลึกขายดีแล้ว ยังช่วยเพิ่มความสามัคคีให้ชาวบ้านและ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

2. สิ่งอำนวยความสะดวกของพิพิธภัณฑสถาน (Amenities) เนื่องจากสิ่งอำนวยความสะดวกของพิพิธภัณฑสถาน ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีมากขึ้น แนวทางในการพัฒนาจึงควรเพิ่มจำนวนบ้านพักให้มากขึ้น เพื่อให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ การพัฒนาในด้านแสงสว่าง การไฟฟ้าควรเพิ่มเสาไฟฟ้าบนถนนทางเข้าพิพิธภัณฑสถานทั้งด้านหน้าและด้านหลังของพิพิธภัณฑสถาน ทำให้การ

เดินในเวลากลางคืนของนักท่องเที่ยวสะดวกยิ่งขึ้น เป็นการสร้างความมั่นใจในด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของพิพิธภัณฑ์นั้น จำเป็นต้องมีงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำรายได้จากพิพิธภัณฑ์มาใช้ในการปรับปรุง และแก้ไขปัญหา

3. การเข้าถึงพิพิธภัณฑ์ (Accessibility) เนื่องจากการเข้าถึงพิพิธภัณฑ์ยังไม่สะดวก แนวทางในการพัฒนาด้านการเข้าถึงพิพิธภัณฑ์ โดยการปรับปรุงเรื่องป้ายบอกทางให้ชัดเจน เพิ่มขนาดใหญ่ขึ้น และสะดวกมากขึ้น เพื่อประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวรู้จักพิพิธภัณฑ์มากขึ้น และไม่ให้นักท่องเที่ยวเกิดความสับสนในการเดินทางไปยังพิพิธภัณฑ์ นอกจากนี้ยังต้องจัดสถานที่สำหรับตั้งลาดชันใหม่ที่ไม่ไกลจากที่เดิมมากนัก ไม่ควรตั้งบนถนนทางเข้าพิพิธภัณฑ์ เพื่อลดปัญหาในการเดินทาง ซึ่งในส่วนนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากคนในชุมชนในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งการจัดการบริการรถโดยสารประจำทางผ่านหน้าพิพิธภัณฑ์ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว โดยปัญหาดังกล่าวต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ

วิจารณ์และสรุปผลการวิจัย

วัฒนธรรมทางชาติพันธุ์ เป็นสิ่งที่แสดงออกถึงความเป็นอัตลักษณ์ และความเป็นตัวตนของของแต่ละกลุ่ม ระบบความรู้ ความเชื่อ และโลกทัศน์ ภูมิปัญญา ต่าง ๆ ได้ถูกถ่ายทอดผ่านบรรพบุรุษ การเข้าใจซึ่งกันและกันย่อมทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่ม การอยู่ด้วยความเคารพในความแตกต่างหลากหลายปราศจากอคติทางชาติพันธุ์ ย่อมทำให้คนสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีคุณค่า ในขณะที่สังคมกำลังเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมยุคใหม่ วัฒนธรรมทางชาติพันธุ์ได้ถูกละทิ้ง หรือไม่ได้รับความสนใจในการธำรงรักษา จนกระทั่งอาจสูญหายไปจากสังคม การทำความเข้าใจ ประวัติ ความเป็นตัวตน รวมทั้งการรักษาวัฒนธรรมทางชาติพันธุ์จึงเป็นเรื่องของทุกภาคส่วน และควรมีการส่งเสริมให้บุคคลภายนอกได้เข้ามาศึกษาในรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนอย่างยั่งยืนและเป็นระบบ โดยหน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคประชาชน สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น ประชาชนชุมชนควรร่วมมือกันอย่างจริงจังเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการอนุรักษ์ทางวัฒนธรรมและนำมาสู่การท่องเที่ยวชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

สรุปผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ผู้ให้ข้อมูลหลักจากการศึกษาได้เสนอแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

ด้านสิ่งดึงดูดใจของพิพิธภัณฑ์ที่ยังมีน้อย เนื่องจากพิพิธภัณฑ์มีขนาดเล็กและอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำรงชีวิตของไทยทรงดำที่จัดแสดงไว้ยังมีไม่มากนัก ควรเพิ่มจำนวนอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำรงชีวิตของไทยทรงดำที่ใช้ในการจัดแสดงให้มากขึ้น โดยขอความร่วมมือจากชาวบ้านให้ช่วยกันทำอุปกรณ์เหล่านั้น หรือของบประมาณจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดหาอุปกรณ์เหล่านั้นเพิ่ม ปัญหาด้านการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้เคียง คือ ถ้าเขาย่อย ควรติดป้ายประชาสัมพันธ์ที่น่าสนใจ และจัดรถโดยสารจากถ้าเขาย่อยมายังพิพิธภัณฑ์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวถ้าเขาย่อยรู้จักพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำและเดินทางเข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ได้อย่างสะดวก รวมถึงการพัฒนารูปแบบของที่ระลึกให้หลากหลาย สะดุดตายิ่งขึ้น โดยให้ชาวบ้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยกันคิดออกแบบของที่ระลึกให้ทันสมัย ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของพิพิธภัณฑ์ที่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว จึงควรเพิ่มจำนวนบ้านพักตากอากาศให้มากขึ้น การพัฒนาในด้านแสงสว่าง ในส่วนนี้จำเป็นต้องอาศัยงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา

ด้านการเข้าถึงพิพิธภัณฑ์ มีปัญหาเรื่องป้ายบอกทางบริเวณถนนเพชรเกษม จึงเสนอให้มีการปรับปรุงเรื่องป้ายบอกทางให้ชัดเจน เพิ่มขนาดให้ใหญ่ขึ้น และสะดวกมากขึ้น เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวรู้จักพิพิธภัณฑ์มากขึ้น และไม่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสับสนในการเดินทาง ถนนทางเข้าพิพิธภัณฑ์เป็นถนนขนาดเล็กและมีตลาดนัดมาตั้งบนถนนในตอนเย็น จึงต้องจัดสถานที่สำหรับตั้งตลาดนัดใหม่ที่ไม่ไกลจากที่เดิมมากนัก เพื่อลดปัญหาในการเดินทาง และจัดบริการรถโดยสารประจำทางผ่านหน้าพิพิธภัณฑ์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำแนวทางการพัฒนาที่เสนอไว้ในรายงานการวิจัย ไปใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ ตำบลเขาย้อย อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรีได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

ควรปรับปรุงด้านการบริหารพิพิธภัณฑ์ให้มีรายได้มากขึ้น แม้ว่าจุดประสงค์ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์คือ ต้องการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวไทยทรงดำ และไม่ได้มุ่งหวังผลกำไรก็ตาม แต่พิพิธภัณฑ์จำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การรอคอยงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐอย่างเดียวไม่ใช่วิธีการที่ถูกต่อนัก พิพิธภัณฑ์ต้องมีการบริหารจัดการให้มีรายได้เพียงพอ สำหรับค่าใช้จ่ายภายในพิพิธภัณฑ์ ค่าจ้างสำหรับเจ้าหน้าที่ และชาวบ้านที่มาดูแลพิพิธภัณฑ์ รวมถึงงบประมาณในการปรับปรุง และพัฒนาพิพิธภัณฑ์ การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ที่ดี จะทำให้พิพิธภัณฑ์สามารถพึ่งพาตนเองได้ อีกทั้งเป็นการกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชนอย่างเสมอภาคกัน เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (กรกช แสนป้อ, 2549) ลดปัญหาการอพยพเข้ามาทำงานในเมืองหลวง (สมบัติ กาญจนกิจ.ความสำคัญของการท่องเที่ยว, 2544) และรณรงค์ให้ทุกฝ่ายช่วยกันสืบทอดประเพณี วัฒนธรรมของชาวไทยทรงดำให้คงอยู่สืบไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวางนโยบาย

ควรให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของเทศบาลอำเภอเขาย้อย สนับสนุนนโยบายการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ โดยการสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น สนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า บ้านพักตากอากาศ รวมถึงการจัดการบริการรถโดยสารประจำทางจากอำเภอเขาย้อยมาถึงพิพิธภัณฑ์ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และเป็นการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ทำให้พิพิธภัณฑ์เป็นที่รู้จักมากขึ้น นอกจากนี้ควรให้งบประมาณสนับสนุนพิพิธภัณฑ์ ในการปรับปรุงและพัฒนาอาคารสถานที่ อุปกรณ์ที่จัดแสดง และถนนหนทางต่าง ๆ ตามที่เห็นสมควร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

นักวิจัยที่สนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สามารถต่อยอดการทำวิจัยครั้งนี้ โดยเก็บข้อมูลด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยทรงดำมากขึ้น และมีความละเอียดของข้อมูลอย่างครบถ้วน ในส่วนของนักวิจัยหรือผู้ที่ต้องการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ ตำบลเขาย้อย อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี สามารถนำแนวทางการพัฒนาที่เสนอไว้ในการวิจัยนี้ ไปใช้ในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ได้ในโอกาสต่อไป

เอกสารอ้างอิง

แหล่งข้อมูลจากหนังสือ

- กรกช แส่นป้อ. 2549. ศักยภาพในการพัฒนาชนเผ่าลาหู่ บ้านจะบูนี ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย: เชียงราย
- ชูสิทธิ์ ชูชาติ. 2544. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตลุ่มแม่น้ำวาง. รายงานการวิจัย. โครงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม: เชียงใหม่
- ภูสวัสดิ์ สุขเกลี้ยง. 2545. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยโป่งผาลาด อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่: เชียงใหม่
- สมบัติ กาญจนกิจ. 2544. นันทนาการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรุงเทพฯ
- สมศักดิ์ คล้ายสังข์. 2549. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเยาวราช ศึกษากรณีเทศบาลกบินเจ. โครงการวิจัยยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. คณะวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา: กรุงเทพฯ
- อารีวรรณ เสริมวิลาสกุล. 2547. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม: มหาสารคาม

แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย, ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, (ม.ป.ป.). จาก

http://www2.sac.or.th/databases/museumdatabase/detail_museum.php?get_id=16-001

[15 ธันวาคม, 2552]

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะวิทยาการจัดการ

ที่

วันที่ 3 มิถุนายน 2553

เรื่อง ผลงานวิจัยได้รับรางวัล

เรียน คณบดี คณะวิทยาการจัดการ

ตามที่ท่านได้อนุมัติให้กระผมเข้าร่วมการนำเสนอผลงานในการจัดประชุมทางวิชาการและเสนอผลงานเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ ตำบลเขาย้อย อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ในการนำเสนอผลงานทางวิชาการ ประจำปี 2553 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในระหว่างวันที่ 25-26 พฤษภาคม 2553 มกราคม 2553 นั้น ผลงานวิจัยดังกล่าวได้รับรางวัลที่ 3 ภาคบรรยายในการนำเสนอผลงานวิจัยในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

(ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการจัดการชุมชน